

Speculum charitatis eller kärleks spegeln til ehreborne achtade och wälförs...

Wallenius, Benedictus Johannis

1 Ic 1663 Rancken, Johan

National Library
of Sweden

SPECULUM CHARITATIS

eller
Kärleks Spegel

6

Til
Ehreborne Ahtade och Wälförståndige

Jahan X. Kanckens

Förnähme Köp och Handelsmans i Åbo Stadh

Brudgummens.

Sampt
Ehreborne Gudhfruchtige och mycket Dugde-
rate Jungfrus

M. CHRISTINÆ

Schillingz

Den
Höghachtade och Högtbetrodde Mans

Hr. Wärten Schillingz / wälförordna-

de Assessoris och i then Konungzliga Hoffrätten i Stor-
furstendömet Finland / Eftelige K. Dotters

Brudens.

Hederfdagh och Bröllopsfäst / hwilken medh Gudelighe
och löfl. copulations Ceremonier Hederstigen celebrerades
och firades i Åbo den 19 Febr. Anno 1663.

Surgere manè, piam maturè ambire puellam

Horum non potuit poenituisse pium.

Tryckt i Åbo.

1663

Eph. 6. 25. **I** Man älsker edra Hustrur såsom och Christi
 stus älskade Församlingen / och hafver vth gifvit sig
 sielf för henne på thet han henne helga skulle: så skola
 och männerna älska sina Hustrur såsom sina egna krop-
 par. Then sina Hustru älskar / han älskar sig sielf /
 Th ingen hafver någon tydh hatat sitt eget kött / utan
 föder och fodrar thet: såsom H Erren Församlingen.
 Tob. 6. 15. **Och** Raguel togh Dottrenes hand / och slog
 henne Tobis vthi handenna / och sade Abrahams
 Gudh / Isaacs Gudh och Jacobs Gudh vare medh
 Eder och hielppe eder tilhoppa och gifwe sin tvälsignel-
 se rykliga öfver eder.

Syr. 26. 3. **En** dygdesam Quinna är en ädla gästiva och
 varder honom gifven som fructar Gudh: Ehwad
 han är rik eller fattigh så är hon doch honom en tröst/
 och gör honom altydh gladh.
 v. 19. **Ingen** ting är kärare på Jorden är een tuchtigh
 Quinna / och intet kosteligare än kytt Quinna.

Når Man och Qwinna rått medh hwar annan
vngas

I troo santyt-kärligheet förvtan swuf och tras.
Kärleken Ectastånd vpbygger först och stichtar/
Thes tilbehöör och tarff/ fodrar sigh ärligh richtar;
Når man til manligh åhr/ har genom eenstigh stat
Lefwat/ naturens lopp/ ja Gudz strange mandat
Thet han i Paradis/ gaff sielff medfölliant' orden
Wärer/ föröcker Ehr/ vpsyller hela Jorden

Begonna ta sin wärck/ medh kärlets strålar mång
I brustet och i been löpa fring göra bångh/
Ther aff vptendes sehn/ stoor kärlets eld at brinna/
Then vthan tienligh boot ingen kan öfwerwinna/
Kärligh therför medh hast/ wänner rådfrågas ta
Hwar man kan medicin til thenna fränckheet fåa/
Sedan præsenter sin i kärligheet vthsänder

Som thenna sköna boot skaffa honom i händer.
Kärligt bröllops Placat vthskrifwas til mång ort/
Allt lågas i gott stic/ brygges och biudes fort.

Kärligh man bröllops dagh sijrar och celebrerar/
Håller sigh lustigh glad/ medh andra wänner flera:
Kärligt til Sängen bort/ tråda Brudgum och
Brudh/

Kärligh snacka/ ther til Lyckan geer Hexren Gudh
Innan åhrsens omlopp/ at man spørjer och rönar/
Een Dotter eller Son gifwes Moorkår til löna.

Kärligt ta barnsööl görs/gransfränckor kallas hoop
Til Saddrar/ gott spanst wynn skänkes i glaas och
skoop/

Kärleken barnen mång/kärleken gifwer söda/
Kärleken rykedom skaffar förvtan möda.

Summa kärleken snart vpbygger gard och hus
Kärleken signar alt/ gifwer gott ööl i kruus.

Detta som nu är sagt / och eensaldigt narrerat /
Din denna yngden skönn skäligh är applicerat
Här til thet unge paar som aff kärlighets modh
Hafwa på denna dagh blifwit ett fött och blodh.
Först här Brudgummen war Monsieur Rancien
betrachtat

Gudz ord och helga Lagh ransakat grant och achtat
Doch särdeles thenne dicht: roligt och gott en är /
Wara Menstian allen / som Hexren Gudh sielf
lähr /

Aff kärleks eld vptänd / sin Stat rättligh besinner
Thes eensligheet / omsorg och oro; strax besinner
En gott är länge så wara / men sigh onisee /
En tienligh medicin til thenna sorg och wee.
Hwarför til Ehtastånd kärligh sitt sinne wänder
Thet Hexren strichtat har heeligt bland alla ständer /
Betäncker och umgar medh diupligh phantasia
Hwar han vpsinna kan een ädel mata frö /
Thesse sin tanckar strax / Hexranom vppenbarar
Hwilken honom på stund / medh sin ande genswarar
Wäster i Abos stadh een Jungfrw finnas kan
Ehr til nöje wäl / Knst / Ehrborn Dngdhruf försan
CHRISTINA hennes namn / Schilling ther tilmon
heeta

Then Eder är bestörd / then i kummen vpleeta:
Then han vpsporde strax / presenter sände vth
Bekom och gunstigt Swar / effter Hexrans be-
slut.

Hwilken i prächtig skrud hoswerar wid hans sidha
Hans hierta friskar vp medh sitt åskodand' blüda /
En ögnalust / ett lius / en pärle een skönn Roos /
En Hexrans ädel skänck / glädie / dyrbar turkoos /
Medh

Ar jagh min hogh och sinn / använde til at
skrifwa
Något om Ectastånd / wilja tilkänna gifwa /
Lienligh materiam fåa / grundade dnypligh ann
Til warand: Condition strax migh i sinnet rann.
Til theme Bröllopsfäst något på banen föra
Om then dyrbara dygd / som Charitas mon höras /
Swilken til Ectha stånd mäçta högnödigh är
Ja näpligh mistas kan Skriffthen thet noga lär.
Thet jagh nu göra wil / then ädle dygd affmåla
Medh thes Effecter mång / sampt mäçtigheet och
frålar ;

Uff allom i gemeen medh ödmükt reverenz
Önskar til themna dicht så gunstigt Audienz.
Ibland the dygder tree som man aff Paulo rönar
Kärlek / Troon / Hoppet / störst är Charitas then stöb:
na.

Uthan then Troon en är / en någon saligheet
Men genom Kärleks wärck / lysar Troons stadighet.
Ursprung til themna dygd / then Helge And mond:
wara

In all godh gåfwa gåår aff kusens Fader klara /
Een gåfwa thet wist är then en betalas kan
Medh heela werlsens godz / medh Gylldenstucken
fann /

Om man sin ågor all / them fattigom vthspisar /
Medh eld och fastan stoor sin Lekamen och rüsar :
Ther til wihsheez förståndz gåfwor har utan mått
Uthan kärleks affect är alt fäfangt och spätt.

När man kärlekens krafft / och mächtigheet besinner
Något i themna werld starckar man näpplig finner /
En Helfwes fruchtan stoor / en död eller tortur
Kun: öfwerwinna slått kärlets effecter pur /
Kärleken til all tingh / är myttigh och höghnödigh /
Wårckar goft Conuersie / ställer hwar man denöddig.
Kärleken wredh och haat / stillar och wänder bort /
Godh wänskapp och eendracht skaffar i staden fort /
Kärleken tåligh / mild hwad inforum och wända
Som hållt på komma kan / en fruchtan han vtsån
da;

Giffmüd och liberal kärleken sigh befeer
Dch then som fattigh är / han til goda anseer.
Swät argheet eller list kärleken aldrigh öfwar /
Men troo och stadigheet honom städje bepröfwar.
Ufwundas han en kan / ohösligheet en bår /
Utblåses ingaledz / medh Skalkheet sigh en nåhr.
Han söker icle sitt / förtörnas icle gärna /
Drätt han hatar högt / men sanningen han wårnar /
Kärleken är en rööf / hwar aff vprinna måå
Hwadh goft som man åtrar i thenna werldhen
sää /

Kärleken ingalund medh Wårlden åtherwänder
Men i tilkomntand lass dorerat vthan ånda.
O hwilken ådel ting / o hwilken dyrbar Statt
Kärleken wara mon / säll then som then har fatt.
Til alla Ständer wål / kärleken requireras /
Doch måst til Ehtastånd / thet klart kan Judiceras /
Bådhy aff then Helga Striffte som rättat reglan
är /

Förfarenheeten och ther om goft witne båhr :
Synrach bland syncken tree / som Gudhi högt behaga /
Kärligit Ehtastånd beshimerlig indrager : När

Medh then han kärligt kan förlusta sigh och nähra/
Luffzplantor mång och smock/ af Gudz Namn til
åhra ;

Aff then bland wänner sin/ han loff och åhra stor
Hafwer/ medh then han kan mång åhr lesiwa i flor
Frögden Brudgum och Brud/ samtagens nu tillsta
Medh kys och kärligt snack ingen then andra swyta.
Loffsiunger. *Hexa* Gudz/ pruser hans helga
Namn

Som Eder yngdoms sorg har fördt til een trygg
hamn.

Beder hans Gudoms macht städze hoos Eder blifwa
I thetta nya stånd then Helge Ande gifwa ;
Eder i thenna värld kärligt at lesiwa sa
Tillsamman/ at i Gudz Rike sidst årswa må.

Votum

Herre giff frögden/ neder aff högden thesse per-
soner

Kärlek och sänja/ städze befrämja hyle them i troone
Till Namn at åhra/ och loff hembära för tina nåde
Them wäl bewara/ från Satans snara sorg nödh
och wåde

Styr och regera/ alt gott förmehra i theras huuse
Wälsigna hiorden/ spysning på bordet/ vpsyll ölfrus
set

Luffzfrucht och blomma/ kärligh och fromma fring
bordet stända

Som plantor grööna/ lussligh och stöna/ vthan
all wända

Nestoris lifve / både them gifve / lefva tillfamt
Här oppå Jorden / sehn them förfordre til Him-
mels gamman.

Thet hedervärde Brudfolket til
åhva och lyckönskan censaldeli-
gen componerat aff

BENEDICTO VALLENIO.

Ungite nunc dextras sincero pectore Sponse
Et Sponsa adq; Deum fundite corde preces
Jugiter ut vestris thalamis dignetur adesse,
Conjunctis animis vivere detq; diu.

Quod tibi chara Soror voveo contingere sup-
plex:

De coelo coeptis annuat ipse Deus.
Principium faustum felix medium exitus atque
Sic, sperans voveo, vive valeque soror

Ita fraterno pectore
vovit

GUSTAVUS Schillingh.

